

Katolikus Iskolák Takáts Sándor Országos Történelmi Versenye

takats.sandor.verseny@kecskemet.piarista.hu

Levél cím: Piarista Gimnázium és Általános Iskola, 6000 Kecskemét, Czollner Mihály tér 5.

ERDÉLY

NEMZETI FEJEDELMEINK KORÁBAN

János Zsigmondtól II. Rákóczi Ferencig

II. forduló

Maximálisan elérhető pontszám 290 pont

Visszaküldési határidő: 2021. április 2. (péntek)

A beküldő csapat neve:

Feladatok:

1. Kérdés (Elérhető: 30 pont)

Ki volt a magyar király és az erdélyi fejedelem az alábbi események idején? Töltsétek ki a táblázatot!

Magyar király	Esemény	Erdélyi uralkodó
	1549 A nyírbátori egyezmény	
	1568 A drinápolyi béke idején	
	1570 A speyeri egyezmény idején	
	1571 A lepantói csata idején	
	1593 A tizenöt éves „hosszú háború” kezdetén	
	1606 A bécsi és a zsitvatoroki békék idején	
	1618 A „harmincéves háború” kezdetén	
	1621 A nikolsburgi béke idején	
	1644 A linzi béke idején	
	1648 A westfáliai béke	
	1657 A „harmadik erdélyi-török háború” kezdetén	
	1662 A „harmadik erdélyi-török háború” végén	

	1664 A vasvári béke idején	
	1683 Buda török aloli felszabadítása idején	
	1707 Az ónodi országgyűlés idején	

2. Kérdés (Elérhető: 24 pont)

A reformáció Erdély vallási képét teljesen átalakította. Egészítsd ki az alábbi mondatokat!

A katolikus egyház birtokvagyon a lett. János Zsigmond fejedelem maga is részt vett a hitvitákban. Elhagyta a katolikus vallást, amelyben született. Először hitre tért, majd a vallás követője lett. Végül Dávid Ferenc hatására az egyházhoz csatlakozott. Ebben a hitben hunyt el 1571-ben. Példája nyomán az erdélyi és a partiumi magyar nemesség túlnyomó többsége a vallásra tért át. Az erdélyi szászok a német reformációhoz igazodva lettek. A székelyek között a és az hit hódított. Egyedül őrizte meg tisztán katolikus, apostoli vallását. Szűz Mária kegyhelyük, ma a világ magyarságának legnagyobb zarándok helye, található. A kegyhely a csíki székelyek 1567-es ütközetének emlékét idézi, amely során a protestantizmust erőszakkal terjeszteni kívánó fejedelem seregét.

A fejedelem 1568. január 6-13. között országgyűlést hívott össze Tordára, ahol hirdetett. Az elfogadott törvény értelmében világon először négy vallás, a , az , a és az nyert egyenjogúságot és szabad vallásgyakorlatot.

Ennek emlékére a magyar parlament a 2018. évi I. törvényében január 13-át a napjává nyilvánította.

3. Kérdés (elérhető: 20 pont)

A) Párosítsd össze a házastársakat! Mely fejedelemnek ki volt a felesége? Kösd össze az összetartozókat!

B) Húzd alá azoknak a fejedelmeknek a nevét, akik valósan sohasem léphettek trónra, és azoknak a fejedelmi asszonyoknak a nevét akik ténylegesen is uralkodtak!

Jagelló Anna

Bocskai István

Habsburg Mária Kristierna

II. Rákóczy György

Bornemissza Anna

Bethlen Gábor

Hagymássy Katalin

Báthory István

Horváth Anna

Báthory Kristóf

Károlyi Zsuzsanna

I. Apafi Mihály

Brandenburgi Katalin

I. Rákóczi Ferenc

Zrínyi Ilona

János Zsigmond

Báthory Zsófia

Bethlen Druzsina

Lorántffy Zsuzsanna

Hessen-rheinfelsi Sarolta Amália

Bocskai Erzsébet

Lónyay Anna

Bethlen Katalin

Kállay Zsuzsanna

Báthory Zsigmond

I. Rákóczi György

Rhédey Ferenc

II. Rákóczi Ferenc

Báthory Gábor

II. Apafi Mihály

Kemény János

Thököly Imre

4. Kérdés (Elérhető: 36 pont)

Magyarázd meg az alábbi 17. századi Erdélyből származó kifejezéseket és fogalmakat!

„kék drabantok”:

„vörös drabantok”:

„kurtányok”:

„fekete drabantok”:

„zöld puskások”:

„lófő székely”:

„Básta szekere”:

.....

„szemények”:

„véres farsang”:

„Erdély Mohácsa”:

„Bocskai angyalai”:

„Szejdi járás”:

.....

„lódíng”:

„pantallér”:

„kacagány”:

„deli csizma”:

„kornéta”:

„boncsok”:

5. Kérdés (Elérhető: 7 pont)

Az erdélyi fejedelmek évi adót fizettek a szultánnak. Ennek mértéke tükrözte elfogadottságukat a török udvarban. Jó viszony esetén alacsony volt az adó, ugyanakkor az adóemelés a török porta bizalmatlanságát, büntetését jelezte. Mennyi adót fizettek az alábbi fejedelmek? Írd be az összeget!

Báthory István aranyforint

Bocskai István aranyforint

I. Rákóczi György aranyforint

János Zsigmond aranyforint

Barcsai Ákos aranyforint

Bethlen Gábor aranyforint

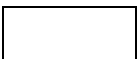
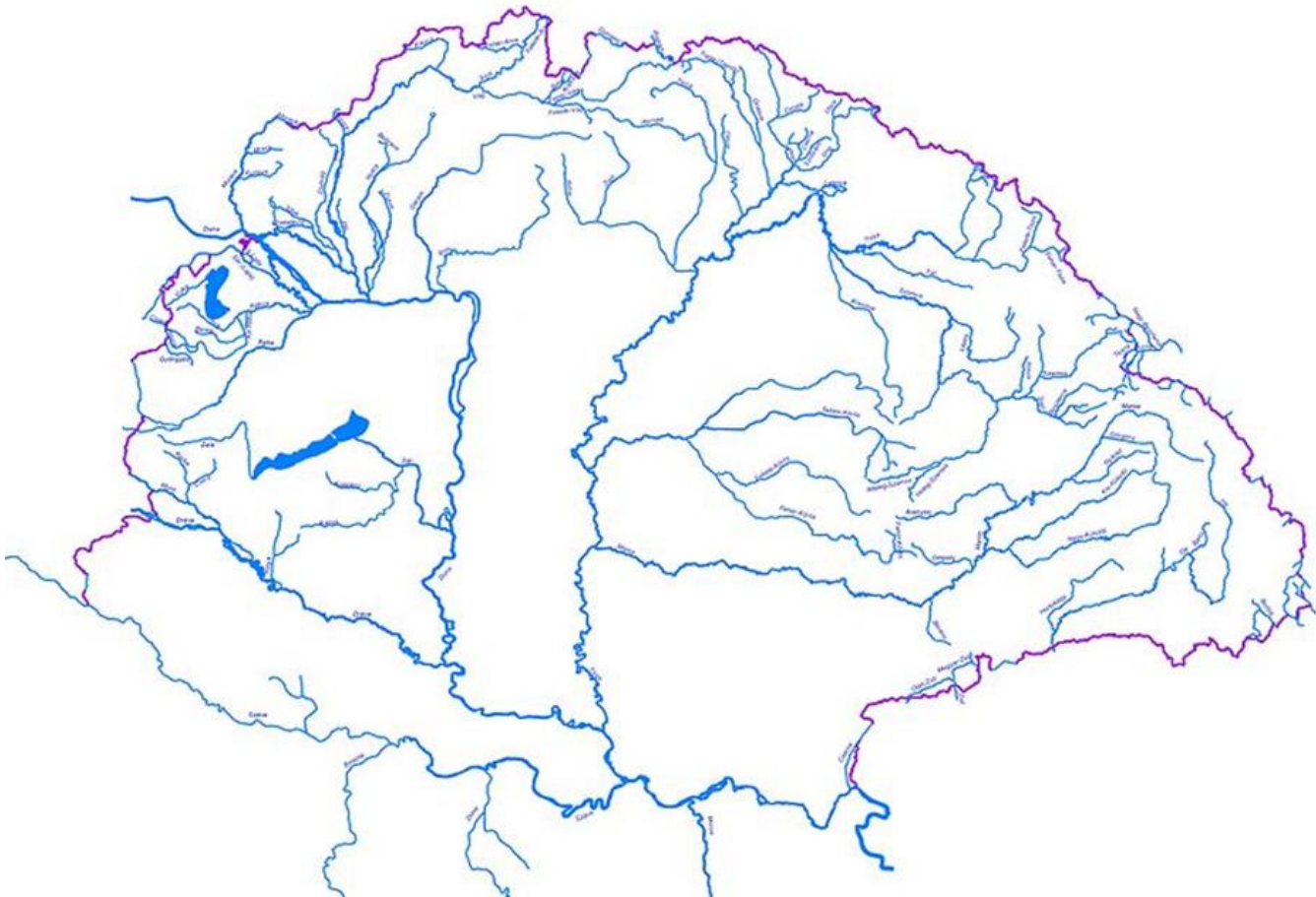
I. Apafi Mihály aranyforint

6. Kérdés (Elérhető: 42 pont)

A) Az alább felsorolt helyszínek és a felsorolt fejedelmi személyek, milyen esemény kapcsán tartoznak össze! Válaszolj egy mondatban! (A válaszodban szerepeljen évszám és esemény!)

- Buda – János Zsigmond:
- Marosillye – Bethlen Gábor:
- Pest városa alatt elterülő Rákosmező – Bocskai István:
- Szécsény – II. Rákóczi Ferenc:
- Fülek – Thököly Imre:
- Szerencs – Bocskai István:
- Pozsony – Bethlen Gábor:
- Borsi – II. Rákóczi Ferenc:
- Besztercebánya – Bethlen Gábor:
- Munkács – Zrínyi Ilona:
- Kassa – I. Rákóczi György:
- Gyergyószárhegy – Bethlen Gábor:
- Lippa – Izabelle királyné:

B) A fenti településeket jelöld a térképen és rajzold be az Erdélyi Fejedelemség és Thököly Imre Felső-Magyarországi Fejedelemségének határát 1682-ben.

7. Kérdés (Elérhető: 30 pont)

Erdélyi fejedelmek, fejedelemasszonyok írták, vagy mondták. Az idézet mellé írd oda szerzőjének nevét!

„Ha valamely fejedelem egy ű maga erejével megveri a török császárt, lovászul szolgálom én azt.”

„Kérlek, siess segítségemre nagy bajomban, ha valóban a vér kötelékei fűznek össze bennünket!”

„Az egy Lippa átadásával hazánkat utolsó veszedelmétől meg kellett váltanunk.”

„Akik a szabadságukat akarják elnyerni, nem a fejedelem hatalmának a kisebbitésével, hanem a hazának tett kiváló szolgálattal kell kiérdemelniük.”

„Valameddig pedig a magyar korona ott fenn, ... a németnél léssen, és a Magyar Királyság is németeken forog, mindenkor szükséges és hasznos egy magyar fejedelmet Erdélyben fenntartani.”

„Hiába él, aki senkinek sem használ.”

„Egyedül a szabadság szeretete és a vágy, hazámat felmenteni az idegen járom alól, volt a célja minden tettemnek.”

„Ahhoz tartsd magad, hogy ne csak teológiai, hanem bölcséleti tudományokat is alaposan megtanuld, hogy amikor majd hazatérsz, úgy az egyházi, mint a polgári dolgokban is s a külügyek igazgatásában, segítségédnek hasznát vehessük magunk, nemzetünk, hazánk érdekében.”

„Az hadakozásnak kezdetit tudja az ember, de végét csak Isten tudja.”

„Tökéletesen szeresd mátkádat és feleségedet, de csak úgy azért, hogy ahhoz való szereteted hazádnak, nemzetednek, kiváltképpen az Isten tisztességének szeretetét feljebb ne haladja, mert ember tanál feleséget, de Istent, nemzetet, hazát nem többet egynél.”

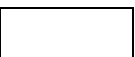
„Nem mindig lehet megtenni, amit kell, de mindig meg kell tenni, amit lehet”.

„Ma Jenőt kívánja a török, ottan hamar Lugost, aztán Brassót, Szebent kíváhatja, végre Váradot, apródonként gyengítvén oltalmát, erjét, (végül) pasát helyezhet Erdélybe.”

„A haza addig tartozik a törökhöz való hűségét megtartani, ameddig oltalmazza, protegálja ... Ha pedig nem, sőt nyilvánvalóan veszedelmére s pusztulására igyekszik ... szabad mind az országnak, mind a fejedelemnek maga oltalmazására minden médiumokat felkeresni.”

„Tudjuk azt, hogy ... semmi inkább nem vesztette a mi szegény hazánkat, sőt az egész magyar korona alatt lévő országokat, ... mint az magunk között való ördögi irigység, halálos gyűlölség, rettenetes pártütések, ... árultatások.”

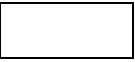
„Kinek a földön nincsen hazája, annak az égben sincsen szállása.”

8. Kérdés (Elérhető: 10 pont)

Az Erdélyi Fejedelemség vezetői több alkalommal is megkísérelték a török függés felszámolását és a Magyar Királysággal való egyesülést. Az alább megadott időszakokban kik irányították ezeket a politikai törekvéseket? Mi lett további személyes sorsuk?

- 1549-1551 között:
1594-1597 között:
1658-1660 között:
1660-1661 között:
1690-ben:

9. Kérdés (Elérhető 10 pont)

A) Moldva és Havasalföld vajdáinak ingadozó hatalmát kihasználva az erdélyi fejedelmeknek olykor sikerült hűbéri függés alá vonni a két szomszédos román vajdaságot. Nézz utána, hogy mikor tettek hűbéri esküt Moldva és Havasalföld vajdái az alábbi erdélyi fejedelmeknek? Írd a megfelelő évszámot a kipontozott vonalra!

- Báthory Zsigmondnak:
Báthory Andrásnak:
II. Rákóczi Györgynek:

B) Húzd alá annak a fejedelemnek nevét, akit „Mihai Viteazul” havasalföldi vajda álnok módon elárult, majd meggyilkolása után Erdélyt is rövid időre hatalmába kerítette!

C) Melyik két erdélyi fejedelem pecsétjét és címerét látod? Írd nevüket a kipontozott vonalra!

.....

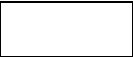

.....

Hogyan jelenik meg az erdélyi fejedelmek Moldva és Havasalföld feletti uralma? Írd a választ a kipontozott vonalra!

Mit jelöl az egyik címeren a kétfejű sas, és a másik címeren a kalap?

.....

10. Kérdés (Elérhető: 36 pont)

Az erdélyi fejedelmek ebben a korban különféle jelmondatokat választottak – olykor többet is – amelyekkel politikai hitvallásukat fejezték ki. Ezek megjelentek pénzeiken, zászlóikon, pecsétjeiken, udvari reprezentációjukban. A felsorolt uralkodói jelmondatok mely fejedelmekhez tartoztak? Az alább felsorolt fejedelmek közül válaszd ki a megfelelő személyeket és nevüket írd a kipontozott vonalra! Egy jelmondathoz csak egy nevet írhatsz, de egy név több mottóhoz is tartozhat.

II. Rákóczi Ferenc, Jagelló Izabella, Báthory Zsigmond, János Zsigmond, Thököly Imre, Székely Mózes, Barcsai Ákos, Bocskai István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György

SIC FATA VOLUNT - „Így akarja a végzet”:

SI DEUS NOBISCUM, QVIS CONTRA NOS - „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk”:

VIRTUS VNITA VALET - „Csak az egyesült erő számít”:

DOMINUS PROTECTOR MEUS - „Az Úr az én oltalmazóm”:

PRO DEO ET PATRIA - „Istenért és hazáért”:

PRO PATRIA ET LIBERTATE - „A hazáért és szabadságért”:

CONSILIO FIRMATA DEI - „Isten tanácsával megerősítve”:

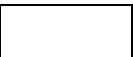
NON EST CURRENTIS, NEQVE VOLENTIS, SED MISERENTIS DEI - „Nem azon múlik, aki törtet, vagy aki akar, hanem az irgalmas Istenen”:

SERVA NOS, QVIA PERIMUS - „Segíts nekünk, mert elveszünk”:

PRO DEO ET LIBERTATE - „Istenért és szabadságért”:

SCIO CUI CREDIDI – „Tudom, hogy kinek higgyek”:

CUM DEO PRO PATRIA ET LIBERTATE - „Istennel a hazáért és szabadságért”:

11. Kérdés (Elérhető: 15 pont)

Az erdélyi fejedelmek korában az idő múlását és az évek számozását gyakran még római számokkal jelölték. Mely fejedelmekre utalnak az alábbi évszámok és miért? Töltsétek ki a táblázatot!

Római évszám	Arab évszám	Fejedelem	Az évszámhoz és a fejedelemhez kapcsolódó legjelentősebb esemény
MDLXXVI			
MDXCVII			
MDCXXVI			

MDCLVII			
MDCCIII			

12. Kérdés (Elérhető 30 pont)

A rendek által választott erdélyi fejedelmeket a török szultánok hatalmi jelvények (bíbor zászló, kard, buzogány, díszesen felszerszámozott ló, darutollas süveg, aranyos kaftán és hitlevél) átadásával erősítették meg. Képzeld el, hogy apród vagy a fejedelem udvarában és szemtanúja vagy a hatalmi jelvények átadásának. Készíts színes képet az átadási szertartásról, megnevezve a képen látható szereplőket! (Technika: festék, vagy színes ceruza. Méret: A/4).